

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo l gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino sprejema J. Krajec v Novem mestu, dopise pa uredništvo.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ na tiskni dat, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. z. enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Vabilo na shod,

ki ga priredi

kat. politično društvo za Dolenjsko
prihodnjo nedeljo, 18. t. m. v Beli cerkvi.

Shod se bo vršil pred župniščem
ob 4. uri popoldne.

Govorila bosta:

1. M. Prelesnik, o katoliški organizaciji,
2. dr. Krek, drž. poslanec, o političnem položaju.

Gospodarske stvari.

Razganjanje oblakov s streljanjem ob preteči hudi uri.

Marsikje je navada, da ob času, ko se oblaki kopičijo in se je hude ure bati, s topiči streljajo. Taka navada je tudi pri nas na Trški gori pri Novem mestu. Marsikdo ima to streljanje za prazno vražo, toda čujmo, kaj o tem časnik „Oesterr. Wochenblatt“ v svoji 27. letošnji številki z dné 3. t. m. poroča:

PODLISTEK.

Irenej Friderik Baraga.

(Konec.)

Poleg vsega apostolskega romanja in delovanja je pisal tudi še v Ameriki svojim rojakom nabožne knjige. Indijanom je bil pravi apostol in evangelist, ker on je prvi pisal knjige v njih jeziku. Porojen v praznik sv. apostolov Petra in Pavla, je imel vedno in povsod srčnost in zaupanje sv. Petra ter gorečnost in požrtvovavnost sv. Pavla. Besede, katere je izrekel Jezus o sv. Pavlu, veljajo tudi Baragu: „Izvoljena posoda mi je on, da ponese moje ime mej narode in kralje in Izraelove otroke.“ Tudi on je smel govoriti s sv. Pavlom: „V čemer si kdo kaj upa, upam si tudi jaz. Bil sem v mnogih nadlogah, velikokrat v smrtnih nevarnostih, velikokrat na potih, v nevarnosti na vodah, v nevarnosti mej razbojniki, v nevarnosti mej neverniki,

Gospod Albert Stiger, župan v Slovenski Bistrici na Spodnjem Štajerskem, poslal je c. kr. centralni meteorologični štaciji na Dunaju poročilo o povoljnem uspehu streljanja proti toči. Imenovani gospod ima velike in dragocene vinograde v tako zvanem Smicbergu, katere toča kaj rada pobije. Gospod Stiger prepregel je vsled tega velik del njegovih vinogradov z mrežo, spleteno iz goste pa tanjke pocinjene žice. Ker ga je to pa le preveč stalo, poskusil je točo s pomočjo streljanja odvrniti. Napravil je na šestih visokih točkah vinograda strelišne postaje, t. j., postavil je lesene kolibe, vsako oboroženo s šestimi velikimi topiči ter založeno s potrebno množino smodnika. Vse kolibe raztezajo se na daljavo dveh kilometrov. Prostovoljni kor vinščakov, kateri za vsako kolibo po 6 mož posadke šteje, streljal je neprenehoma z vsemi topiči, katere so nabili z 120 grami smodnika. Gospod Maks Stepischnegg, civilni inženir v tistem kraju, piše v svojem poročilu o uspehu streljanja na centralno meteorologično štacijo na Dunaju tako le:

K hudi nevihti se je pripravljalo; črni obl so se kopičili od Pohorskega hribovja proti na

v nevarnostih na samoti, v trudu in trpežu, v mnogem čuvanju, v lakoti in žeji.“ Res, pravi slovenski sv. Pavel!

Nehoté se moramo vprašati: „Kaj neki je izpodbujalo tega moža, da je — graščakov sin — toliko delal za vzveličanje duš?“ — Povedali smo vže prej. Duh sv. Alfonza Ligvorskega se je izlil v dušo vzvel. Klementa in iz tega v duhovnega sina, bogoljubnega Friderika. Svetnik je vzgojil svetnika! Čednosti, ki se svetijo na sv. Alfonzu in na vzvel. Klementu, odsevajo v duši našega Friderika. Kdo ne pozna plamteče ljubezni Alfonzove do sv. Rešnjega Telesa in do preblazene Device Marije? Baraga je preložil na slovenski jezik njegovo knjigo „Obiskovanje Jezusa Kristusa v presvetem Rešnjem Telesu in pa pozdravljenje Marije, prečiste Device.“ Razen tega je priredil še drugo knjigo o češčenju in posnemanju Matere božje, kjer v uvodu pravi, da jo zaradi tega podaje Slovencem, „ker je v našem jeziku le malo dobrih bukev od

Na opozorilni strel pričelo je streljanje iz vseh šestih štacij hkrati. Čez malo časa, čez par minut že, nehalo je daljno kopičenje oblakov, in v njih sredini napravila se je liju (trahterju) podobna votlina. Robovi te votline jeli so se vedno bolj širiti, napravljaje vedno širše kolobarje, tako da so se konečno oblaki popolnoma razpršili. Ne le da ni bilo nič toče, marveč niti deževalo ni. V družih slučajih nastala je tam, kjer se je streljalo, silna ploha, zunaj tega kraja je pa toča padala.

V letu 1896. streljalo se je tako šestkrat in vselej z enakim vspehom. Upliv streljanja raztegnil se je približno na jedno štirjaško miljo.

Tako piše navedeni časnik, povzemaje to poročilo iz časnika „Meteorologische Zeitschrift“.

Mi nimamo k temu družega dodati, kakor to, da se nam vidi stvar posnemanja vredna. Kaj ko bi se na Trški gori pri Novem mestu in na družih naših vinskih gorica take baterije postavile. Sè združenimi močmi bila bi stvar pač izpeljiva, prav lahko izpeljiva.

Kako se prisili pitane prešiče, da radi žró.

O tem piše, za manjšega, nemščine zmožnega kmetovalca pač kaj priporočljivi časnik „Der Prakt. Landwirth“ tako-le:

Dostokrat se primeri, da prešiči, katere smo jeli pitati, nočejo več žreti. Kaj priprosto in skušeno sredstvo za ta slučaj je, da se dá takim prešičem vsak dan po dve perišči slanega ovsa požreti. Tak oves doseže se tako-le: Ovsa vzame se toliko, kolikor ga je za dva dni potreba. Oves se spravi v kak škaif in sicer tako, da pride na

vsako plast ovsa tanjka plast soli. Najvišjo plast se z rokami nekoliko potlači in tudi z vodo nekoliko polije. Posodo se pa ne sme do vrha napolniti, ker se oves, kadar se napne, vzdigne. Ako se takega ovsa vsakemu prešiču vsaki dan po dve dobri perišči med navadno klajo poklada, začnejo prešiči zopet čvrsto žreti in požro vsako klajo, katero se jim dá.

Shod v Šent Jerneju.

Pretečeno nedeljo, 11. t. m. se je vršil v Šent Jerneju shod, ki ga je priredilo „kat. politično društvo za Dolenjsko“. Shod je bil mnogoštevilno obiskan. Ob 4. uri popoldne ga je otvoril društveni predsednik preč. g. Anton Žgur s primernim nagovorom. Prvi govornik, državni in deželni poslanec Viljem Pfeifer, je v jedrnatem govoru pojasnoval poglobitve vzroke bede našega kmeta, in pravil, kako si je prizadeval on v deželnem in državnem zboru pomagati kmetu: potegoval se je za znižanje davkov in za kmetu tolikanj koristni poldnevni šolski poduk.

Drugi govornik, državni in deželni poslanec dr. Zitnik, je pojasnoval politični položaj. V zadnjem zasedanju ni državni zbor za kmeta čisto nič storil. Krivi so nemški prenapetneži, kričači, ki so s svojim divjim vedenjem zaradi znanih jezikovnih naredb, izdanih za Češko in Moravsko, onemogočili vsako resno delo v zbornici. Krepki, ognjeviti govor bomo v celoti ponatisnili, ako bo le dopuščal prostor.

Kot tretji govornik je nastopil novomeški vikarij g. Matija Prelesnik. Priporočal je, naj bi se v Šent Jerneju ustanovila kmetijska zadruga.

Mater božje, dasiravno bi se spodobilo, da bi jih veliko imeli, zakaj Marija je posebna patrona slovenskega ljudstva.“

V družbi vzvel. Klementa se je navzel Baraga onega svetega duha, katerega je razlil pozneje v svoje molitvene knjige. Tu je vžival ono „dušno pašo,“ katero je l. 1830. v debeli knjigi podal svojim rojakom; tukaj je trgal ona „zlata jabelka,“ one „nebeške rože,“ s katerimi je okrasil slovenski gaj v duhovno radost svojega roda. Naj primerja kdo molitvenike Baragove z drugimi slovenskimi molitveniki iz one dobe. Kolik razloček! „Dušna paša,“ v kateri se vse molitve krasno stekajo v češčenju sv. Rešnjega Telesa, je še dandanašnji poleg Tomaža Kempčana „Hodi za Kristusom“ pobožnim Slovencem najbolj priljubljena knjiga. Pisatelj je bil mož po volji vernega slovenskega ljudstva, pa tudi po volji božji!

Ono čudovito gorečnost za čast božjo in zveličanje duš, katero je imel v najvišji meri sv. Alfonz, opažamo tudi v našem bogoljubnem Frideriku. Vso

srčnost v težavah, vso tolažbo v preganjanju, vso ljubezen do grešnikov in vso požrtvovalnost za slavo božjo je zajemal v neusahljivem viru presvetelega Rešnjega Telesa, v sladkosti najsv. imena Jezusovega, našega dobrega pastirja. „Jezus Kristus, naš dobri pastir, skrit v sv. Rešnjem Telesu,“ to je bilo jedro vsem njegovim pridigam, vsem njegovim spisom. Kar piše sv. Tomaž Akvinski o sv. Pavlu, velja tudi o Baragu: „Nosil je ime Jezusovo v svojem sreju, ker je vedno nanj mislil, na svojem čelu, ker ga je vedno očitno spoznal, na svojem jeziku, ker je vedno o njem govoril, na svojem peresu, ker je tako krasno pisal v njegovo čast, na svojih rokah, ker je toliko storil v njegovo slavo, nosil ga je na celem telesu, ker je brezmejno zanj trpel.“

Podoba Jezusa, dobrega pastirja, se mu je tako vtisnila v srce, da je odsevala iz vsega njegovega dejanja in nehanja. Njegova ljubezen do Boga, skritega v podobi kruha, je bila ona tajna sila, ki je izpreobračala vernike doma in

Državni zbor ni storil v zasedanju nič za kmeta. Ali bo kaj v prihodnjem, kdo vé? Kmetje si naj pomagajo sami: Pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal! Ustanavljajo naj vzlasti kmetijske zadruge. Tako se najbolje organizujejo in zavarujejo tudi proti prodiranju socialne demokracije. Gospod govornik je nato obširneje razlagal končni pogubni cilj socialnih demokratov. — Vsi trije govori so napravili na poslušalce jako dober vtisek. Društveni predsednik je še prebral resolucijo — ki je bila jednoglasno sprejeta, — naj vlada izda češki in moravski podobno jezikovno naredbo tudi za slovenske dežele, predlagal — kar je bilo tudi soglasno sprejeto, — da se pošlje zahvala princu Schwarzenbergu, ki se je pri zadnjem govoru v Budjevicah izkazal tako iskrenega prijatelja Jugoslovanov, in zaključil shod pozvavši poslušalce, naj zakličejo „slava“ papežu in cesarju. Prihodnji shod bo v nedeljo v Beli cerkvi.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Vihar še divja, ki so ga umetno provzročili nemški prenapetneži zaradi znanih pravičnih jezikovnih naredb za Češko in Moravsko. Nemški poslanci liberalci in nacionalci hujskajo še vedno ljudstvo in je kličejo v boj in odpor proti vladi, hoteč jo na vsak način prisiliti, da prekliče jezikovne naredbe. V češkem mestu Hebu so nameravali prirediti v nedeljo velikanski ljudski shod. Pa shod je politična oblast prepovedala. Dopoldne so se nameravali prireditelji prepovedanega shoda zbrati na starem strelišču. Pa oblast jim ni dovolila odpreti prostorov. V Pragi tudi še ni bilo

divjake v daljni Ameriki. Prvo svojo sv. mašo je daroval pred Najsvetejšim. Prišedši v Ameriko se je mudil nekaj časa pri škofu v Cincinatu, kjer mu je bilo v največjo tolažbo, da je lahko vsak dan obiskal sv. Telo v cerkvi. Ko je hodil po groznih goščavah, nosil je vedno seboj vso mašno opravo, ter maševal vsak dan, če je le mogel. Časih je bral mašo pod milim nebom, časih v indijanskih kočah. Ko pa je postavil novo cerkev iz hlodov, ovenčal jo je z zelenjem in poln duhovnega veselja opravič sv. daritev. Zgodilo se je tudi, da je sam sredi gozdov preklečal na tleh po cele ure in molil v duhu sv. Rešnje Telo. In če je pokristjanjene divjake zapustil za več mesecev, pravili so povrnivšemu se, da jih je vodil ob njegovi odsotnosti dobri Pastir, kateremu jih je odhajajoč izročil v varstvo.

V državi Wisconsin, kjer je Baraga misijonaril, živela sta zakonska mož in žena, on protestant, ona katoličanka. Spomladi l. 1848. ona nevarno zbolila. Britko jej je pri srcu, da njeni odrasli

nameravanega spravnega razgovarjanja med Čehi in Nemci. Preprečili so ga liberalni Nemci, dašicer radi kričé, kako so spravoljubni Državni zbor se bo sešel sredi meseca septembra, pa Bog vé, ali se ne bo zopet taka godila, kakor pri zadnjem zasedanju.

Čehi se krepko držé. Mladočehi in veleposestniki češki so se združili. Za to združenje se je zlasti potegoval mladi knez Schwarzenberg. Znamenit je govor tega prvega češkega velikaša, ki ga je imel v Budejevicah. „Mi smo pripravljeni za spravo — tako je rekel med drugim. — Radi podamo Nemcem roko. Pa sprava mora obsegati več, kakor Češko. Moravsko in Slezijsko. So v Avstriji tudi Slovenci in Hrvatje, tudi oni so stiskani, zato tirjamo, da se sprava raztegne tudi na Jug.“ Katerega Slovenca ne bode razveselila ta izjava odličnega češkega velikaša?

Na Moravskem se bodo kmalu ustanovile češke visoke šole, in sicer bo v Brnu češko-nemško vseučilišče, v Olomucu češka tehniška šola.

Mlinarji iz vseh delov Avstrije so se sešli na Dunaju k razgovarjanju in razpravljanju skupnih koristij. Ustavili so se dosednji pogodbi z Ogersko, ki preti vničiti tudi našo mlinarsko obrt.

Kaj je novega po širokem svetu?

Mir med Grčijo in Turčijo še ni sklenjen. Turčinom se pri mirovnem pogajanju prav nič ne muči. Pričakovati je pa, da se bodo pogajanja sedaj vendar-le pospešila. Naš cesar je namreč poslal na sultana brzojavko in v njej sicer v olikani obliki pa odločno pove svojo željo in nado, da sultan hitro sklene z Grčijo mir. Vsa Evropa pozdravlja z veseljem ta korak avstrijskega cesarja.

otroci še niti krščeni niso. Skrbi jo tembolj, ker je mož brezverec. Predno umrje, prosi moža, naj ji slovesno obljubi, da bo dal otroke poučiti, krstiti in da jih pošlje k izpovedi in k sv. obhajilu. Dašicer sam ni prav nič veroval, vendar je obljubo izpolnil. Ko so šli otroci k sv. obhajilu, šel je z njimi v cerkev, češ, — tako je zaničljivo rekel, — da bo prav od blizu videl katoliškega Boga. Sv. Telo je bilo izpostavljeno, in on je nepremično gledal v sv. hostijo. Naenkrat zapusti cerkev, ves razburjen, glasno zajoka in kliče: „Katoličani imajo živega Boga.“ Potem je pripovedoval, da se je hostija pred njegovimi očmi povečala, in da je Zveličar kot dobri pastir v človeški podobi stal pred njim. Kmalu potem je bil tudi on sprejet v katoliško cerkev. (N. Sion, 1848. 816.)

Od kapi zadet je bolehal Baraga dve leti. Ves onemogel je umrl v 71. letu svoje dōbe 19. januarija leta 1868., v nedeljo, posvečeno Jezusovemu imenu ob dveh zjutraj. Zazoril mu je ta sveti dan sicer še na tem svetu, v dolini

Listi pravijo, da je cesar Fran Josip najmodrejši evropski vladar.

Kubanski vstaši so menda še vedno dosti močni, tako da jih Španci z vojno silo ne morejo pridobiti. To je razvidno iz tega, ker je vrhovni španski poveljnik na Kubi general Weyler začel jih pridobivati z različnimi obljubami. Obljubil je onim, ki se mu prostovoljno udajo, popolno pomiloščenje in dober zaslužek. Morda bodo pa te ljube vstaše le še bolj vabile k nadaljnjemu boru.

Piše se nam:

Iz Novega mesta. — Naša podružnica je imela svoj redni občni zbor v četrtek dné 1. t. m. Kakor smo povzeli iz poročila načelnikovega, je podružnica v tem letu dobro napredovala. Število članov se je izdatno pomnožilo. Lani se je v Toplicah ustanovila posebna podružnica in je odpadlo zaradi tega 15 članov, tako da jih je ostalo le še 85. Letos jih je pa toliko na novo pristopilo, da jih šteje sedaj 114, tedaj toliko, kakor še nikdar prej. Podružnica je delovala tudi na to, da bi se v Beli cerkvi ustanovila posebna podružnica, kar se pa dosedaj še ni zgodilo.

V povzdigo novega vinogradarstva je priredila družba v Novem mestu dné 15. oktobra t. l. izreden občni zbor. Bil je to vinarški shod v pravem pomenu besede. Pri tej priliki je podružnica priredila vinarško razstavo, ki se je prav dobro obnesla, in ktera je imela ugoden vspeh v vsakem oziru. Pri razstavi so bili vsakovrstni predmeti na prodaj, in tudi podružnica si je tem potom pridobila nekaj novega orodja. Lep dar z razstave pa ji je došel od predsednika družbe gosp. ces. svetnika Murnika, ki je podružnici v spomin na razstavo kupil samodelujočo „Hellerjevo škropilnico“ najnovejše sestave. — Podružnica je skrbela za popotni poduk s tem, da je priredila kmetijska predavanja v času od 31. januarja

do 1. februarja, a predno se je popolnoma razvila zarja, zdelo se mu je to ime v nebesih v vsej svoji čistosti in sladkosti kot večno, neizmerno plačilo njegov trud in pot.

Cez nekaj let so našli njegovo truplo nestrohneno. Cerkev, v kateri je bil pokopan, je pozneje pogorela; in ko so po požaru pogledali v rakev, bil je v nji sam pepel. Morda je truplo zgorelo.

* * *

Toliko tedaj iz življenja tega svetega moža, kterega s posebnim ponosom našega rojaka imenujemo. Ako bo le mogoče, bodo „Dol. Novice“ prilično kot dostavek temu spisu, podobo krasnega spominka v dobrniški cerkvi ponatisnile.

Hvaležno pa je priznavati požrtvovalnim gospodom, ki so dali tako dostojen dragocen spominek napraviti, in hvala, da to po domačih umetnikih. Slednji so pa tudi domovini čast rešili in dokazali, da ni sila drugje umetnikov iskati.

do 21. februarja in sicer v Stopičah, Valti vasi, Brusnicah in Beli cerkvi. Poučevalo se je v teh krajih o napravi in obdelovanju novih vinogradov, o brezobrestnih posojilih, o živinoreji in pridelovanju krme in o boljšem gospodarstvu z gozdi. Poučevali so gg. Gombač, Guzelj, Rohrman in Skalicky. Ob nedeljah od 21. februarja do 21. marca je priredila podružnica v kmetijski bralnici tečaj za cepljenje trte, ki je bil prav dobro obiskan. Pri tej priliki se je razdelilo med vinogradnike raznovrstno cepilno orodje in trte. Tudi sicer so se ob zimskih nedeljah shajali gospodarji v kmetijski bralnici, kjer so se pogovarjali in poučevali o raznih vprašanih kmetijstva.

V podružnični trtnici se je vložilo letos več kot 23.000 ključev „Riparija Portalis“, „Solonis“ in „Rupestris montikola“. Razun tega se je na novo zasadilo 250 štirjaskih metrov matičnjaka deloma s „Solonis“, deloma z „Rupestris montikola“. Svojim članom razdelila je podružnica tudi letos sadno drevje in ameriške trte. Ravno tako jim je pomagala pri naročevanju semena, gnojil in modre galice. Letos lotila se je podružnica tudi vprašanja, kako bi se dala pospeševati vinska kupčija v novomeškem okraju, a prepustila je za sedaj rešitev te zadeve vinarškemu odseku, ki ima v kratkem pričeti svoje delo. Končno omenja načelnik, da se je letos napravila v Novem mestu državna trtnica, kar mora vsak z veseljem pozdravljati.

Iz poročila blagajnika smo povzeli, da je tudi stanje podružničnega premoženja ugodno. — Načelnik poročal je dalje, da bo morala podružnica napraviti novo trtnico na drugem prostoru, ker se mora sedanji prostor prepustiti mestni občini, ki ga je kupila za napravo novega sejmišča. Načelnik je predlagal, da se pridobi večji prostor za novo trtnico kakor je sedanji, in da se napravi pri trtnici tudi poskuševališče za pridelovanje krme in porabo umetnih gnojil. Dalje je predlagal, da se napravijo na sedežu vsake župnije primerni poskusi z umetnimi gnojili kakor tudi poskusi s setvijo detelje in trave. Konečno je predlagal, da se napravijo v novomeškem okraju v povzdigo prešičje reje poskusi z berkširskim plemenom, in da se v ta namen naprosi družba za prepustitev potrebnega števila plemenskih mrjascev. Vsi predlogi so bili sprejeti.

Pri predlogih za občni zbor v Ljubljani se je oglasil župnik g. Porenta iz Stopič in predlagal, da se pristopnina h družbi zniža, da bodo lahko pristopali tudi manj imoviti gospodarji in kupovali galico, umetna gnojila itd. Po opazki načelnika, da je to že enkrat predlagala podružnica, in da ni pričakovati tudi sedaj ugodnega uspeha, se sprejme predlog g. Skalicky-ja glaseč se na to, da naj pomaga podružnica pridnim in podpore vrednim gospodarjem s tem, da jim posodi 2 glđ. za vplačanje pristopnine, kateri denar pa morejo v štirih letnih obrokih po 50 kr. nazaj vrniti.

O predlogu, da bi se poselski red nekoliko spremenil, govoril je načelnik in predlagal izdajo posebnih poselskih listov in primernejši način izplačevanja. Predloga sta se sprejela z dostavkom, da ju je priobčiti vsem podružnicam, in da se napravi skupna peticija na deželni zbor za popolnitev sedanje postave. Zastopnikom za občni zbor v Ljubljani se izvoli načelnik g. Rohrman, ki je vsemal na to zborovalce, da se v kolikor mogoče tudi snami udeležé zborovanja, ker si pri tej priliki lahko ogledajo deželno trtnico in družbeno drevesnico.

H sklepu se je oglasil gosp. učitelj Zupin iz Brusnic in tožil o veliki nadlogi in škodi, katero delajo cigani po Dolenjskem. Zborovalci so pritrdili njegovim

besedam in se soglasno izjavili, da bi morala mero-dajna oblastva bolj skrbeti, da se razmere s cigani urede.

Po končanem vspredu so si ogledali nekateri udeležniki podružnično in državno trtnico.

Iz Brusnic. V noči med 2. in 3. t. m. so neznani uzmoviči poskusili vlomiti v prodajalnico g. Iv. Krevs-a. Že so zunanje okno iz zidovja izmaknili, le še jeden udarec, in dosegli bi bili svoj namen: odnesli bi bili blagajnico z denarjem. Pa o pravem času se je zbudila gospodinja ter moža poklicala, ki je dolgoprstneže s praznimi žepi še o pravem času odpodil. Moralo jih je biti več, ker so si dajali na bližnjem griču z ognjem znamenje. — Bog vé kje in kedaj bodo poskusili zopet svojo tatinsko srečo?

Domače vesti.

(G. dr. P. DeFranceschi) vrnil se je iz potovanja v sredo 14. t. m. in bode ordiniral zopet ob navadnih urah.

(Sklep šolskega leta) na tukajšnji gimnaziji vršil se je danes 15. t. m. s slovesno sv. mašo. Kakor vidimo iz letnega poročila, je letos vspeh dovolj dovoljen, zlasti na višji gimnaziji, kjer je primeroma jako malo dijakov „palo“. Nekoliko slabše je v nižjih razredih. V osmem razredu so dovršili vsi s prvim redom, med njimi sta dva odličnjaka. Maturo so delali vsi. Trije so dobili odliko, 9 jih je dovoljno izvršilo, trije morajo iz enega predmeta jeseni ponavljati in eden je propal za celo leto. V sedmem razredu imata odliko 2. prvi red 12, 1 drugi red in iz enega predmeta ponavljajo jeseni 3. V šestem razredu so 4 odlični, 8 jih ima prvi red, 1 dvojko, 1 trojko in eden ima ponavljalni izpit. V petem razredu imajo odliko 3. prvi red 12, dvojko 2, trojko 1 in 3 imajo ponavljalni izpit. V četrtem razredu imata odliko 2, prvi red 14, dvojko nobeden, jeseni ponavljata iz enega predmeta 2. V tretjem razredu odliko 1, prvi red 14, dvojko 5 in 4 imajo ponavljalni izpit. V drugem razredu imajo 3 odliko, 22 prvi red, 3 dvojko, 3 trojko in iz enega predmeta jih ponavlja jeseni 11. V prvem razredu imajo odliko 4, prvi red 23, dvojko 7, trojko 5, v jeseni jih ponavlja 6, neizprašan je 1.

(Vabilo.) Slavnost Baragova ob stoletnici v Doberničah bila je strogo cerkvena. Med sv. misijonom odkril se je 29. junija krasni spomenik, postavljen v farni cerkvi. Mnogo častilcev Baragovih pa je izrazilo željo, naj bi se tudi odredila splošna ljudska veselica, in to najprimirnejše na rojstvenem domu v Malivasi, kjer je sedanji veleposestnik velespošt g. Julij Treo tudi dal vzdati spominsko ploščo in ljubko vredil sobo, kjer se je slavljencec rodil. V to svrhu bo v gradu Malavas, — pol ure od postaje Vel. Loka, — v nedeljo 25. julija, če bi bilo neugodno vreme pa v nedeljo 1. ali 8. avgusta ljudska veselica z naslednjim vspredom: Ob 2. uri po popoldanski službi božji ogled dičnega spomenika ter krasnega kipa v farni cerkvi, potem skupni odhod i šolske mladine z godbo na čelu v Malovas, — pol ure peš poti, — ondi slavnostni govor, tombola, petje in prosta zabava, kjer bo pijače in mrzlih jedil vsacemu izletniku na voljo. K obilni udeležbi vabi Slavnostni odbor.

(V bolnišnico Usmilj. bratov v Kandiji pri Novem mestu) se je sprejelo meseca junija 62 bolnikov, koncem maja jih je ostalo 28, skupaj 90. Od teh se jih je ozdravilo 37, zboljšalo 12, neozdravljeni bili so 3, umrlo jih je 5 in med temi 2 vže umirajoča

v bolnišnico prinešena. V oskrbovanji ostalo jih je 33. Oskrbovalnih dni se je nabralo tekom preteklega meseca 1027.

(Živinska kupčija in semnji.) Ker je nastala navada, da se ob sejmenskih dneh kupčije z živino zunaj za to določenega živinskega sejmišča, je prepovedalo okrajno glavarstvo tako kupčijo z opazko, da se sme kupčevati z živino samo na živinskem sejmišču in da bo vsak prestop te prepovedi v bodoče neprizanesljivo kaznovan. Ta prepoved je zelo umestna; saj so bili ravno v Novem mestu zunaj živinskega sejmišča, tako posebno v Kandiji, večji sejmji, kakor pa na sejmišču samem. Živinorejci in trgovci, pazite na to prepoved, da se obvarujete občutljive denarne globe!

(Občni zbor c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani) se je vršil v dvorani starega strelišča in bil prav dobro obiskovan. Od novomeške podružnice so se udeležili zborovanja sledeči gg. člani: župnik Borštner iz St. Petra, posestnik Galič iz Ivanjevasi pri Mirni peči, pristav Rohrman iz Grma, tehnični voditelj Skalický iz Novega mesta, posestnik Znanec iz Smihela, župan Zurec iz Kandije in župnik Žgur iz Belecerkve. Za danes poročamo le to, da je bil podpredsednikom družbe izvoljen gospod ravnatelj deželni odbornik in deželni poslanec Povše, odbornikom pa meščanski učitelj Dr. Romih iz Krškega in knezoškofjski tajnik Šiška iz Ljubljane. Izmed raznih predlogov se je sprejel s posebnim zadovoljstvom ta, da se ustanovi tudi na Kranjskem gospodinjstva šola za kmetijske deklice, kateri predlog je stavil g. poslanec Povše. Obširneje o zborovanju poročati hočemo prihodnjič. Člani novomeške podružnice so si ogledali popoldne deželno trtnico in družbeno drevnico.

(Novomeška podružnica sv. Cirila in Metoda) imela je svoj občni zbor v torek 13. t. m. Slavno nje delovanje je obsegalo nabiranje denarnih sredstev in je imela v pretečenem društvenem letu 184 gld. 16 kr. dohodkov in sicer po redni letnini in po prostovoljnih doneskih. Od teh se je po društvenih nabiralnikih nabralo 79 gld. 98 kr. in sicer pri gosp. Štemburji v Kandiji se je nabralo 36 gld. 65 kr., pri gospej Tuček v Novem mestu 30 gld. 01 kr., pri gosp. Jakšetu v Kandiji 9 gld. 36½ kr., pri gosp. Sitarju v Toplicah 2 gld. 64½ kr. in pri gosp. Bojancu v St. Petru 1 gld. 31 kr. Odbor izreká vsem darovalcem iskreno zahvalo s prošnjo, da bi se še dalje spominjali naše prekornostne šolske družbe. Glavnemu vodstvu v Ljubljano se je preteklo leto poslalo 180 gld. — Novi odbor podružnični sestavljen je iz sledečih gospodov: Vilko Rohrman, prvomestnik; Otmar Skale, zapisnikar; Janez Krajec, blagajnik. Namestniki teh so; Ivan Škerlj, August Guzelj in Jurij Pfeifer. Zastopnikoma pri veliki skupščini sta voljena: Gosp. Dr. J. Marinko in gosp. profesor Martin Petelin.

(„Novo vinogradništvo“) je naslov novi izdaji Fr. Gombačeve knjige. „Najcenejša in najhitrejša obnovitev opustošenih vinogradov“, katero je založil deželni odbor kranjski. Dočim je prva izdaja imela le 60 strani, ima jih druga 148, ter vrhu tega 21 slik več. Pomnožitev obsega vlaganje cepljenk v mah, zeleno cepljenje, porabo umetnih gnojil v vinogradih itd. Kar je pa posebno važno, pridejano je knjigi na novo „avstrijsko zakonodajstvo v trtnoušnih zadevah“. Ta spis je sestavil dr. G. Marchet ter je v njem na podlogi zakonov raztolmačil, kako se je treba ravnati, kadar se pokaže trtna

uš, kako se od vinogradov dosežejo davčne olajšave, kako brezobrestna posojila za obnovitev vinogradov itd. Spis je opravljen z uzorci raznih vlog za dotične urade. Prepričani smo, da bo ta knjiga dobro došla vsem slovenskim vinogradnikom, in jim jo toplo priporočamo. Razpečavanje knjige je izročil deželni odbor kmetijski družbi, ktera je tudi to novo izdajo prekrbela, zato naj se naročila na knjigo pošiljajo c. kr. kmetijski družbi v Ljubljano. Cena knjigi je 40 kr., kdor naroči najmanj 10 izvodov, dobi jih po 30 kr. Naročityam je treba priložiti denar. Pripomnimo, da velja ta cena s poštarino vred.

(† Dr. Alojzij Matija Zorn,) knezo-nadžkof goriški, metropolitanski ilirski itd. itd., umrl je po dolgem bolehanju 8. t. m. na Dunaju, kjer je zdravja iskal. Prepeljali so ga v Gorico, kjer je bil pogreb v sredo zjutraj. Rodil se je v Pervačini 13. januarja l. 1834., v škofa posvečen bil je pa 13. januarja l. 1883. Prezvzišeni bil je posebno pobožen in visoko spoštovan.

(Deška ljudska šola v Novem mestu) se je zaključila z dovoljenjem c. kr. okr. šolskega sveta v sredo 14. t. m. s slovesno sv. mašo. Po sv. maši bila je v IV. razredu v pričo gosp. c. kr. okr. glavarja, mestnega zastopa in druge odlične gospode razdelitev daril in šolskih poročil, in to na slovesen način. Dečki so peli in deklamovali lepo in spretno, v obče pohvalno. Prizadevanje č. gg. oo. frančiškanov za šolo je bilo prav uspešno, kar se jim je tudi od merodajne strani javno izreklo. Od 193 učencev bilo je 43 odličnih, 133 za višji razred sposobnih in 58 nesposobnih. — Dekliška šola pa ima danes slovesen sklep.

Dijaška kuhinja.

Šolsko leto je pri kraju. Dolžnost je podpisane mu, da ob tej priliki zahvalim blage dobrotnike, ki so tudi v tem letu res velikodušno podpirali naše dijaške zlasti v dijaški kuhinji. Ob enem hočem podati slavnemu občinstvu, ki se zanima za to mladino-ljubno napravo, vsaj nekov pogled, kako se je ravnalo v preteklem letu, da si dobrotnike ohranim in morda tudi novih pridobim.

V dijaški kuhinji je dobivalo početkom šolskega leta 51 dijakov hrano opoldne, zvečer pa 35. Število se je okoli božiča skrčilo za 5, drugo polletje pa je bilo pri mizi opoldne 43, zadnja dva meseca 40, zvečer pa 28 dijakov.

Vspehi pri učenju so sploh bili dobri. Trije osmošolci so maturo napravili. Med drugimi podpiranimi pa je 8 odličnjakov, 24 jih ima prvi red, 4 morajo iz enega predmeta ponavljati po počitnicah in 4 imajo dvojko, ki se vsled tega v kuhinji več ne bodo podpirali. V vedenju in pridnosti imajo tudi vsi brez izjeme dobre ređe.

Primeroma velicemu številu podpiranih dijakov so tudi stroški jako veliki, dasi se je po možnosti vestno štedilo. Znašajo pa skupno 1605 gl. 73 kr.

Mast in trije debeli prasci so stali 406 gl. 38 kr., moka in riž 451 gl. 26 kr., meso 317 gl. 47 kr., špicerija 61 gl. 46 kr., drva 72 gl. 24 kr., trg 114 gl. 49 kr., postrežnina 111 gl. 50 kr., zelje 12 gl. 50 kr., krompir 13 gl. 50 kr. itd.

Prejemki so bili: preostanek lanskega leta 284 gl. 01 kr., gosp. Dr. K. Slanc 100 gl., mil. gosp. prošt Peter Urh 25 gl., gosp. Dr. Schegula 20 gl., vis. deželni zbor 50 gl., slav. kranjska hranilnica 50 gl., slav. mestni zastop v Novem mestu 50 gl., slav. dijaško

podporno društvo 75 gl., slav. prva dolenjska posojilnica v Metliki 10 gl., slav. reifeisnova posojilnica v Metliki 10 gl., slav. posojilnica v Črnomlju 20 gl., drugi dobrotniki 748 gl. 47 kr., podpirani dijaki so dali 107 gl., neimenovan 56 gl., obresti 17 gl. 33 kr., prodane vreče 1 gl. 60 kr. Razven tega je bila podpora jako obilna tudi v raznih živilih, brez česar bi nemogoče bilo izhajati. Ob priliki so se ti dobrotniki naznanili v „Dol. Nov.“

Nadejam se z gotovostjo, da dobrotne naprave naši ljubi rojaki ne bodo zapustili, marveč podpisane mu pridobili novih dobrotnikov, kar je prav posebno želeli. Zlasti prosim, da se blagovoli dijaške kuhinje spominjati z živili. Iz zgoraj povedanega se razvidi, kako grozno veliko se je moralo šteti samo za moko. Ako bi blagi mladino-ljubi, ali zlasti tudi roditelji podpiranih poslali pšenice, rži, ajde, koruze, bi se lahko prihranilo nad 300 gl. Opomnim še: Ako odštejem lanski preostanek 284 gl. 1 kr., znašajo letošnji dohodki samo 1340 gl. 40 kr., torej 265 gl. 33 kr. manj nego troški. Za bodoče šolsko leto ostane samo 18 gl. 68 kr. Kako težak bode toraj začetek!

Novomeščani in drugi, dobro yeste, kako ubogo je naše ljudstvo; veste pa tudi koliko je ravno med siromaki nadarjenih glav. Edino le dijaška kuhinja omogoči takim študiranje. Ne bodemo li odtrgali sebi kakov soldek, da takim pomoremo? Gotovo bomo to storili, kar smo delali vže doslej tako radodarno. Vže doslej sem obljubil hrano v dijaški kuhinji nekaterim, koji bi sicer morali pustiti učenje. Nadejam se, da mi porekó dobrotniki: „prav si storil!“

Bog plati tisučero vsaki najmanjši dar s časnimi in večnimi blagri! „Ti podpirana mladina pa ne zabi svojih dobrotnikov, skazuj jim hvaležnost s pridnostjo, lepim vedenjem in zlasti z gorečo molitvijo!“

Novo mesto, dné 14. julija 1897.

Dr. Jos. Marinko.
voditelj dijaške kuhinje.

Darovi za dijaško kuhinjo v Novem Mestu:

Gospa Vojska 2 gl.; gosp. Iv. Nagode 2 gl.; neimenovan duhoven 2 gl.; gospod učitelj P. Cebin 1 gl. 50 kr.; gospod svetnik I. Kinsky 2 gl.; dobrotniki iz Novega mesta in Kandije 21 gl. 5 kr.; gospod misijonar Ferd. Požek 5 gl.

Poslano.

Ker so moji neprijatelji in nevošljivci razširjali najrazličnejše govorce o mojem vinu, ukazalo je c. kr. okr. glavarstvo v Kočevji občinskemu uradu v Kočevskemu, da je isto dné 24. aprila t. l. pri meni iz vsih posod vzelo po nekoliko vina, in ga potem uradnim potom poslalo na poskuševališče v Gorico. Dné 10. jun. t. l. bilo mi je od c. kr. okr. glavarstva v Kočevji dostavljeno uradno spričevalo šte. 12.304, s katerim se mi naznanja, da je poskuševališče v Gorici moje vino kemično preiskalo, in vsega kakor pristno in naravno vino spoznalo.

To je toraj neovrgljiv dokaz, da imam v svoji zalogi le prava in pristna vina; zatoraj se vsem gg. gostilničarjem, kateri potrebujejo dobra istrijska vina, priporočam, da se v slučaju potrebe zaupljivo do mene obrnejo, in jih zagotavljam, da jim bodem vedno z dobrim vinom in nizkimi cenami postregel. P. n. gosp. dosedanje odjemalce pa zahvaljujem za dosedanjo naklonjenost, in se jim še nadalje priporočam.

Novasela-Kočevje, dné 5. julija 1897.

(173)

Jožef Kalfež,
vinski trgovec.

Loterijske številke.

Trst	3. julija	43	20	6	78	18
Gradec	10. "	84	22	61	78	36

Klavir ceno na prodaj. — Kje pove iz prijaznosti uredništvo tega lista. (152)

Harmonike. Slavn. občinstvu uljudno naznanjam, da izdelujem in v popravilo vzamem vsakovrstne harmonike, ktere točno in vestno dovršim po najnižji ceni. Mihael Gregorčič, mizar in harmonikar Naklo pri Črnomlju. (168—1)

Mlatilnica z gepelnom, še prav dobro ohranjena, se proda v Mirni peči pri Rusovih dedičih. — Ponudbe naj se pošiljajo Franc Magdić-u v Logatec. (166)

Vino staro in novo, na prodaj je po prav nizki ceni v grajščini Bajnof pri Novem mestu.

Stanovanje najpripravnejše za krojača, ker ni nobenega blizu, ali tudi za kako drugo obrt, da v najem Anton Petrič v Prečini pri fari. (165)

Tirolska veletrgovina

prve vrste z vinom išče v tej stroki dobro izurjenega zastopnika pod dobrimi pogoji. Ponudbe pod znamko V. 2353 odpravlja Rudolf Mosse na Dunaju. (142—3)

Več hlapcev k konjem in volom takoj sprejme oskrbništvu grajščine Zalog (Breitenau), pošta Novo mesto. -- Mesečne plače je 6 glđ. (157—2)

Na prodaj je hiša z vsem gospodarskim poslopjem v prav dobrem stanu. Zraven spadajo travniki, njive in gozdi, nahajajoče se vse blizo hiše. Pridelka je toliko, da se redi lahko 8 glav živine. — Natančneje se izve pri lastniku Franc Garbus-u, posestniku v Gotni vasi št. 19 pri Novem mestu. (156—2)

Njiva z ovsem posejana, obsegajoča 2 orala zemlje ter jako rodovitna, se s kozolcem vred takoj v najem odda ali pa proda blizo novomeške železniške postaje. Proda se na stalnem tudi samo oves prav lepe rasti. — Več se izve v hiši št. 49 v Novem mestu. (159—2)

Izučeni komi išče službe v prodajalni z mešanim blagom pod navadnimi pogoji. — Kje pové iz prijaznosti vredništvo „Dol. Nov.“ (171)

Trgovski pomočnik

špecerist, 18 let star, čvrst in zdrav išče službo. — Naslov se izvé pri vredništvu tega lista. (172)

Čevljarski učenec, kateri je šolski nauk dostal in je lepega vedenja, sprejme se v poduk v čevljarstvo k mojstru v Ljubljano, kjer bi bil lepo odgojen. — Več iz prijaznosti opravništvo „Dol. Novic“

Deček, kateri ima veselje do pekovskega obrta in je 15—16 let star ter lepega vedenja, sprejme se takoj v poduk. — Kje pové vredništvo tega lista. (143—3)

Učenec vsprejme se takoj v prodajalno z mešanim blagom Fr. Skušek-a v Metliki.

Pridnega dečka 15—16 let starega, iz dobre hiše, lepega vedenja in z dobrim spričevalom, vsprejemem takoj v poduk. Josip Lavrič, trgovec z mešanim blagom v Novi vasi pri Rakeku. (162)

Učenec, iz dobre hiše doma in z dobrimi šolskimi spričevali, se takoj sprejme v mojo prodajalnico z mešanim blagom. Ludovik Smole, trgovec v Sevnici na Stajerskem. (169—1)

Učenca, sposobnega za prodajalno z manufakturnim blagom v Novem mestu se takoj sprejme. Kje pove iz prijaznosti opravništvo „Dol. Novic“. (163—1)

Javna dražba

za zidanje mrtvašnice in novega obzidja okoli pokopališča v Vavti vasi

vršila se bo v nedeljo 11. julija 1897 na lici mesta. Zidarsko delo preračuneno je na 569 glđ. 66 kr.

Proračun in načrt se nabaja pri načelniku stavbenega odbora

Janez Dularju v Vavti vasi. (170)

Razglasilo.

Podpisano mestno županstvo naznanja, da se bodo vršili od sedaj naprej v Novem mestu (Rudolfovem) na Dolenjskem ob vsakem sejmu za govejo živino tudi

konjski sejmi,

in sicer:

- 1) vsak prvi pondeljek vsakega mesca (ako pade na tak pondeljek praznik, vrši se sejm prihodnji pondeljek), toraj 12 sejmov; nadalje ob vsakem letnem sejmu, kakor:
- 2) januarja v torek po sv. Antonu;
- 3) aprila v torek pred sv. Jurjem;
- 4) avgusta v torek po sv. Jerneji;
- 5) oktobra v torek po sv. Lukeži;
- 6) decembra prvi torek v adventu;

Prvi konjski sejm bode torej

===== dne 2. avgusta 1897.

kot prvi pondeljek mesca avgusta.

Prيرهjeno je za te sejme vsestransko pripravno in prostorno novo sejmišče tik državne ceste za novomeškimi pokopališčem s posebnim dohodom in posebnim odhodom kakor tudi poskuševališčem za konje na sejmišču s samem.

Mestno županstvo v Novem mestu,

dné 10. julija 1897.

Župan:

Dr. Schegula.

(161—1)

Jedino pravi BALSAM

(Tinctura balsamica)
iz lekarne pri „angelju varhu“
in tovarne farmacevtičnih pre-
paratov

A. Thierry-ja v Pregradi
pri Rogatec-Slatini.

Preskušen in potrjen od zdravstvenih
oblastev.

V svrhu varnosti ob-
činstva pred ničvred-
nimi ponarejanjinosim
od sedaj nadalje to-le
oblastveno registrova-
no varstveno znamko.

Najstareje, najpristneje, najreelneje in
najceneje ljudsko domače zdravilo, ki

uteši prene in pljučne bolesi, želodčen krč itd. ter je vpo-
rabno notranje in zunanje. V znak pristnosti je zaprta vsaka
steklenica s srebrno kapico, v katero je vtisnjena moja trdka
Adolf Thierry, lekarna pri „angelju varhu“. Vsak
balzam, ki ne nosi zgoraj stoječe zelene tiskane varstvene
znamke, naj se odkloni kot čim cenejšo tem nič vrednejo
ponaredbi. Pazi naj se toraj vedno natančno na zeleno
varstveno znamko, kakor zgoraj! Ponarejalce in posnemo-
valce mojega jedino pravega balzama, kakor tudi prekupce
mojega vrednih ponarejenih, občinstvo varajočih drugih balza-
mov, zasledujem najstrožje sodnijskim potom na podlagi
zakona o varstvenih znamkah. Kjer se ne nahaja zaloga
mojega balzama, naj se naroči direktno in naslovi: Na
angelja varha lekarno A. Thierryja v Pregradi
pri Rogatec-Slatini. 12 malih ali 6 dvojnih steklenic
stane franko do vsake avstro-ogrske poštne postaje 4 krone,
v Bosno in Hercegovino 12 malih ali 6 dvojnih steklenic
4 krone 60 vinarjev. Manj kot 12 majhnih ali 6 dvojnih
steklenic se ne razpošilja. Razpošilja se samo proti pred-
plačilu ali poštnemu povzetju.

Pazi naj se vedno natančno na zgorajšnje zeleno
varstveno znamko, katero mora nositi v znak pristnosti
vsaka steklenica. (139-4)

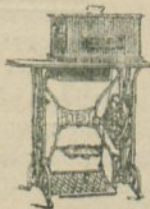
Adolf Thierry, lekarnar
v Pregradi pri Rogatec-Slatini.

Kovačnica pri mitnici v Kostanjevici, pri-
pravna tudi za ključarja, se odda
tako v najem. Opomniti je, da v Kostanjevici ni
mobenega ključarja. — Natančneje se izve pri Ani Keše
v Kostanjevici št. 80. (158-2)

Tovarniška zaloga
šivalnih strojev in biciklov.

IVAN JAK,

Ljubljana, Dunajska cesta št. 13.

Ceniki na zahtevanje brezplačno in franko.

Zastopnik za Metliko in okolico:
Friderik Skušek v Metliki. (131-4)

Kdo pije
Kathreiner-
Kneippovo sladno kavo?
Vsak
kdor ljubi okusno kavo, hoče zdrav
ostati in si kaj prihraniti.

Prva izdelovalnica peči
bratov Appe
v Kandiji pri Novem mestu

priporoča

prečastiti duhovščini in slav-
nemu občinstvu svojo bogato
zalogo raznovrstnih proti
ognju trpežnih

lončenih peči

(88-8) in

štedilnih ognjišč,

kakor tudi

kopališč

z emailiranimi kahelcami.

Postavljanje se vestno, točno
in po nizki ceni izvršuje.

Za dobro blago se jamči.

Vse blago se oddaja po kaj
mogoče nizkih cenah, ter po
dogovoru tudi na obroke.

Hiša v Novem mestu v mirnem kraju blizu cerkve
se proda pod ugodnimi pogoji, koji se izvejo
pri g. L. Ropas-u, tajniku mestne hranilnice v Novem
mestu. (144 3)

Naznanilo.

Podpisani p. n. občinstvu uljudno naznanja,
da je na Račjem selu, občine trebanjske otvoril

opekarno (ceglavnico),

kjer se bode od 1. julija dalje vsakovrstna opeka
za zidanje, strehe kriti in za tlakovanje, po naj-
nižjih cenah dobivala.

V obilno naročitev se priporoča

Dominiko Negro,
opekar.

(154-2)